

www.verujem.org

Свети Исак Сирин

Слово 28

О трећем степену познања
који представља степен савршенства

Почуј сада како се човек истанчава, задобија духовност и уподобљава у живљењу невидљивим Силама, које служење своје не врше делима што се чине на чулан начин, већ старањем ума. Када се знање узнесе изнад земаљског и изнад старања о земаљском делању, те почне окушавати своје помисли у ономе што је скривено од очију у дубини бића, те на неки начин почне да пренебрегава оно од чега бива неваљалство страсти, те се пружи горе и крене за вером у старању о будућем веку, и у жуђењу за оним што нам је обећано, и у трагању за скривеним тајнама, тада сама вера обузима ово знање, и предаје му се, и рађа га изнова, тако да оно у потпуности постаје дух.

Тада оно може да лебди на крилима по висинама бесплотних, да се дотиче дубина неопажаног мора, имајући у уму божанствена и чудесна дејства управљања у природама бића мислених и чулних, и истражује духовне тајне које се спознају једноставном и тананом мишљу. Тада се унутарња чувства побуђују на духовно делање саобразно стању које бива у оном бесмртном и нетрулежном животу, будући да је још у овом, као у тајности, оно (тј. познање - прим. прев)

задобило духовно васкрсење, ради истинитог сведочанстава о свеопштем обновљењу.

Ово су три степена познања са којима је скопчано (из којих је сачињено - прим. прев.) свеукупно попрште живљења и служења човекова у телу, души и духу. Откако човек почне да разликује зло од добра, па све док не напусти овај свет, знање душе његове пребива у поменуте три димензије. И пуноту сваке неправде и бестрашћа, и пуноту правде, и додиривање дубина свију тајни духа производи једно и јединствено познање у три наведене димензије, и у њему је садржано свако кретање ума, када он усходи или нисходи у добру, или у злу, или у средњем стању између добра и зла. Ове се димензије код Отаца називају: природно, против природно и натприродно знање. И ово су три правца којима се узводи и низводи сећање разумне душе, када, сходно реченом, неко или по природи чини правду, или се поврх природе усхићује сећањем на њу, у созерцавању Бога, или изван природе исходи да напаса свиње (овако је према Пајсијевом преводу. У грчком тексту стоји: "...у созерцавању Бога изван природе, или исходи...". прим. прев.), као онај ко је расуо богатство своје разборитости, робујући са мноштвом демона.

Сумарни осврт на три степена знања

Први степен знања хлади душу за дела хођења по Богу. Други загрева душу за што скорије притицање ономе

што је на степену верс. Трећи пак представља одмор од делања (што је слика будућега века), који се искључиво у непрестаном поучавању ума, наслађује тајнама будућега века. Али пошто природа још није кадра да се савршено уздигне изнад стања умртвљености и телесног бремена и да се усаврши у томе духовном знању, које је изнад другог познања што се клони суштине ствари, и ово знање не може да послужи за достизање у савршенство без недостатка: јер не може човек истовремено пребивати у свету умртвљености и потпуно напустити природу плоти. Све док живи у плоти, човек остаје у прелазном стању између једног и другог познања. Час изненада душа његова, попут убогог и ништег, почиње да служи на другом, средњем степену врлине, усађеном у природу и способном да буде постигнут уз помоћ телесне природе; час пребива, попут оних што примише Духа усиновљења, у тајни слободе, наслађујући се благодаћу Духа, Који долично дарује ту благодат, те се изнова враћа ка смирењу дела својих, а то су дела што се врше уз помоћ тела. И благодат их чува, како је (душу - прим. прев.) непријатељ не би поробљавао свакојаким мамцима што се стичу у овом злом веку и помислима смућујућим и погрешним (које се клоне ваљаног усмерења, прим. прев.), јер човек. све док је заточен под застором двери свога тела, нема наде. У овом несавршеном веку, наиме, нема савршене слободе. Свако делање познања састоји се из чињења и дуготрајног упражњавања; а чињење вере не савршава се делима, већ се испуњава духовним помислима, у чисто душевном дејствовању; и оно је изнад чула. Јер је вера истанчанија од знања,

као што је знање истанчаније од чулних ствари. Сви Свети што се удостојише обрести овакво живљење (а оно јесте усхићивање Богом) снагом вере пребивају у наслађивању тим натприродним живљењем.

Овде немамо у виду ону веру којом човек верује у разликовање достојних поклоњења и Божанских Ипостаси, у особиту (Једино Богу својствену - прим. прев.) природу Самога Бога која све превазилази, у чудесни домострој (Божији, прим. прев.) што се међу људима савршио примањем наше природе (премда је и ова вера крајње висока), него веру која просијава у души од светлости благодати, сведочанством ума крепећи срце, како се оно не би колебало у погледу несумњивости уздања, далеког од сваког самомњења. И ова се вера не огледа у јачању слуха ушију, већ у духовним очима које виде тајне скривене у души, невидљиво и божанствено богатство, скривено од очију синова плоти, које се открива Духом храњеним са трпезе Господње, у поучавању законима Христовим, као што каза Господ: "Ако заповијести Моје држите, даћу вам Утјешитеља, Духа истине, Кога свијет не може примити, и Он ће вас научити свему" (Јн. 14, 15, 17, 26). Он показује човеку ову свештену силу што у њему обитава у свако доба, овај покров, ову мислену тврђаву што вазда штити човека, одбијајући од њега све штетно, да се какогод не приближи души или телу његову. Ову силу ум светозарни и духовни на невидљив начин опажа очима вере. Њу Свети Божији познају понајвише кроз опитно (искуствено) удеоничарење у њој.

Сила ова јесте Сам Утешитељ, Који крепошћу верс, као огњем, разгорева духовне удове. И душа хита, пренебрегава (у таквом стању, прим. прев.) сваку опасност у надању на Бога, узноси се на крилима вере над видљивом твари, вазда бивајући као опијена (усхићена), задивљена Божијим старањем, занета једноставним созерцавањем и невидљивим сагледавањем Божанске природе, обучавајући ум усредсређености у размишљању о тајнама његовим. Јер, докле не дође Онај (Дух истине, прим. прев.) Који је испуњење тајни, и док се на очигледан начин не удостојимо откривења њиховог, вера између Бога и Светих свештенодејствује неизрециве тајне, којих да се и ми удостојимо благодаћу Самога Христа као залогу овде, а у најстварнијој истини тамо, у Царству небесном, са онима који Га љубе. Амин.